

også allerede Morley og Charlotte Brunsdon i 1986). Spørgsmålet om hvad tv stationerne og videoudlejerne tilbyder det kvindelige publikum, står derfor ikke centralt i undersøgelsen. Men til dette er der faktisk nogle interessante pointer i det omfangsrige materiale: For det første konstateres det, at videoforretninger ikke har en kategori, der hedder melodrama. Denne kvindernes foretrukne genre er altså et usynligt fænomen i distributionsledet. For det andet nævnes det, at kvindeprogrammernes *production value* er lav. De er simpelthen ikke flotte og velproducerede nok. Nedvurderingen af kvindeprogrammer sker altså ikke blot i hjemmene, men også på tv stationerne.

Selvfølgelig er den etnografiske metode anvendelig i medieforskningen og Grays bog rummer meget interessant materiale. Men metoden kræver en stramt struktureret fremstilling og ikke mindst en dialog med teorien. Bogens materiale er indsamlet i 85/86. Den har altså været længe undervejs, hvilket måske kan forklare det velkendte i problemstillingerne, men ikke den udfoldede teoretiske diskussion. Grays kritik af psykoanalytisk medieteorier er ikke overbevisende. Det er beklageligt, at hun ikke bidrager til den dialog mellem de to retninger, som hun annoncerer og som helt sikkert kunne bringe noget nyt.

Vibeke Pedersen, *extern lektor, ph.d.*
Institut for Nordisk Filologi
Københavns Universitet.

Trine Breum: FILM fortælling forførelse. En grundbog om filmdramaturgi og manuskriptskrivning. Frydenlund grafisk 1993, tel 3124 2438, 150 sider, 175 kr.

Dramaturgi er et centralt emne i filmundervisningen, for mange – det centrale. En sammenhængende fremstilling – på dansk – har vi derfor længe savnet, selvom vi indtil da har kunnet anvende Thorsen & Hans-Georg Møller: *TV-Journalistik* (forlaget AJOUR, Holm-Jensen & Pryds: *Videoteknik fortællingsteknik* Teknisk Forlag samt den glimrende norske Geir Eriksen: *Fortellerteknik og dramaturgi* (forlaget Vett & Viten). Men nu er den her, måske, med Trine Breums bog. En grundbog, som den benævnes på forsiden, vil jeg dog ikke kalde den, dertil er den for snævert knyttet til en trin-for-trin fremstilling af den klassiske amerikanske filmdramaturgi, der jo med pomp og pragt blev genintroduceret i Danmark i 80'erne med Ola Olssons »værktøjskasse«.

Ingolf Gabolds TV-SUM koncepter og en stribe dokumentarprogrammer fra DR og senere TV2, der i værste fald var stiløvelser over præmisformulering, berettermodel, fremdriftselementer mv. Breums styrke er imidlertid, at hun samler lektien på en forbillig måde. En fremadskridende fremstilling med klokkerene eksempler i et ligetil og ligefremt sprog, der gør bogen letlæst og det med stort operativt udbytte. Synsvinklen er producentens i bred forstand. Og det er også sådan virkningen er: Bogen er som en manual for film/tv-praktikere. *The Producer's Manual*. Eller som en grammatik: Fra det store til det små, fra publikums møde med filmen til filmudtrykkets mindste detaljer – replikken, lyset, rummet: Alt hænger sammen og er funktioner af hinanden. Altså en klassisk undervisningsbog. Dog med den anke, at den kun i begrænset omfang ansporer eleverne til at tænke selv. Der er for få problematiseringer og for mange doktriner af denne type: »vi bruger anslaget som målestok for dramatikken i resten af historien. Derfor duer det dramatiske anslag selvsagt kun i meget dramatiske film.« (s 58). Det er desværre kendetegnende for meget litteratur om (amerikansk) dramaturgi, at materialet fremlægges skematisk og »konstruktivistisk«.

Bogen består af fire dele af vekslende længde og substans: Fortællingen og Forførelsen, Den klassiske filmdramaturgi, Filmmediet samt Fra idé til manuskript. Første del beskriver grundlaget for hele den amerikanske dramaturgi: menneskets behov for spænding og medfølelse, der tilfredsstilles af filmens fremdrift og identifikationsmuligheder gennem en illusion, der virker troværdigt. Breum kalder det *forførelsens strategi* at skabe denne kontakt mellem det menneskelige og filmens virkelighed, der er i stadig udvikling. I anden del udfoldes de væsentligste elementer i dramaturgien: Præmis, hovedkonflikt, karakterne, berettermodel. Kernen er præmissen, hvorudfra de øvrige elementer udslynges. Præmissen er den påstand, som filmen skal føre bevis for. Filmens struktur er så at sige bevisliggørelsen af påstanden. Det er vigtigt at understrege, at præmissen er et arbejdsredskab for filmskaberne, og den skal netop overbevise publikum ved at være »usynlig«. Hovedkonflikten er bevisførelsen og hovedkarakteren bæreren af præmissens påstand. I afsnittet om filmens struktur omtales de to hyppigst citerede berettermodeller (Syd Field, Ola Olsson) og styrker og svagheder ved dem begge omtales meget kort. De kan glimrende supplere hinanden, hævder forfatteren. Tredje del omhandler filmens udtryksmidler – tid og rum, billedet, lyden, klipningen, skuespillet. Fremstillingen bygger hele tiden på det dramaturgiske udgangspunkt: Det gælder om at skabe troværdighed for så igennem forførelsen af

publikum at sandsynliggøre præmissen. Sidste del giver råd om idéudvikling og manuskriptskrivning. De enkelte faser – synopsis, treatment, research – er kun nødtørftigt beskrevet og fremstillingen kan her kun tjene som udgangspunkt for nærmere beskæftigelse med de enkelte faser. Det er vanskeligt at beskrive en idéudvikling, men jeg savner her flere eksempler, end dem Trine Breum giver.

Jeg kan dog ikke helhjertet anbefale bogen til brug i filmundervisningen. Hvorfor ikke? Den har sin begrænsning, fordi den lover for meget. En gartnerforretning kan ikke nøjes med at sælge æbler. Æblerne kan være udmærkede, men som kunde vil jeg gerne have et større udvalg af frugter, når gartneren nu skilter med et sådant. Den amerikanske dramaturgi er et fremragende værktøj for producer, entydigt i sit koncept, stringent og dynamisk. Der er produceret udødelige film, fascinerende dokumentarprogrammer og glimrende reklamefilm under det koncept. Men hvad med Wim Wenders film, Jytte Rexs, de unge talenters film, de »etnografiske« dokumentarprogrammer om fængselsmil-

jøer, husvilde og lægevagten på Nørrebro, som Lars Engels så fremragende laver for DR, hvad med *Twin Peaks*? Disse film unddrager sig en traditionel dramaturgisk analyse, og det have været rart, hvis Breums bog også havde lagt kølen til en dramaturgisk forståelse af denne store, nyskabende gruppe af film.

Bogen skal altså suppleres, hvis man vil arbejde med det dramaturgiske. Den amerikanske dramaturgis æstetiske hovedsætning lyder: »Den film er godt skruet sammen!« og den æstetik eksemplificerer bogen udmærket. Men det forudsætter, at man accepterer at film bedst laves med udgangspunkt i en formuleret præmis, og at publikum i sin filmoplevelse gradvis snøres sammen med denne præmis. Der laves andre film, film, der giver plads til stadige udvidelser af tanken, associationerne, til hjernens og hjertets spind. Om de films dramaturgi mangler vi stadig grundbogen.

*Henrik Poulsen, adjunkt
VUC Vestvolden*